

แนวทางการแปลนวนิยายสะท้อนสังคมจีนเรื่อง

The Three Daughters of Madame Liang

พิราติณี กองเงิน¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการแปลนวนิยายสะท้อนสังคมจีนเรื่อง *The Three Daughters of Madame Liang* ของ Pearl S. Buck จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยใช้วจนลีลาในภาษาปลายทางที่เหมาะสม

ขั้นตอนต่างๆ ในการวิจัยประกอบด้วย 1) การศึกษาทฤษฎีพื้นฐานทางด้านการแปล รวมถึงงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวกับวจนลีลาและงานเขียนชิ้นอื่นๆ ที่สร้างสรรค์โดย Pearl S. Buck 2) การศึกษานวนิยายทั้งเล่มโดยละเอียด เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาและบริบทโดยรอบตัวบททั้งหมด และการศึกษาชีวประวัติ แนวคิด รวมถึงจุดมุ่งหมายในการสร้างสรรค์ผลงานของผู้ประพันธ์ที่สะท้อนให้เห็นในงานเขียนอื่นๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจแรงบันดาลใจและจุดมุ่งหมายในการเขียนนวนิยายเรื่องนี้ได้ดียิ่งขึ้น 3) การศึกษาและการวิเคราะห์ห้วงลีลาร่วมของนวนิยายสะท้อนสังคมไทยที่เขียนขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2493 – 2500 และ 4) การทำวาทกรรมวิเคราะห์เพื่อวิเคราะห์ปัญหาในการแปลและแนวทางแก้ไข

จากที่ได้ดำเนินการตามกระบวนการทั้งหมด ผู้วิจัยพบว่าในการแปลนวนิยายเรื่อง *The Three Daughters of Madame Liang* ให้มีคุณภาพ นอกจากจะต้อง

¹ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลและการล่าม คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประยุกต์ใช้ทฤษฎีพื้นฐานทางการแปลในการวิเคราะห์ตัวบท วิเคราะห์ปัญหา และวางแผนการแปลแล้ว ผู้แปลยังต้องเลือกใช้วัจนลีลาในภาษาปลายทางที่เหมาะสม ซึ่งก็คือ วัจนลีลาของนวนิยายสะท้อนสังคมไทยในช่วงปี พ.ศ. 2493 – 2500 บทแปลที่ได้จึงจะรักษารสนิยมและลีลาประจํางานเขียนของต้นฉบับไว้ได้มากที่สุด

1. บทนำ

นวนิยายเรื่อง *The Three Daughters of Madame Liang* ของ Pearl S. Buck เป็นวรรณกรรมภาษาอังกฤษที่เขียนขึ้นเพื่อสะท้อนสังคมจีนในยุคที่เหมา เจ๋อตง เรื่องอำนาจ และเป็นหนึ่งในวรรณกรรมที่สะท้อนให้เห็นความเพิกถอน ความรัก และความหวังที่มีต่อแผ่นดินเกิด แม้ว่าจะอยู่ในยุคแห่งความสับสนทางการเมือง การจำกัดเสรีภาพทางความคิด และระบอบการปกครองที่ล้มเหลวเสียจนไม่น่าจะมีความหวังหล่อเลี้ยงหัวใจประชาชนอีกต่อไปแล้วก็ตาม Buck สร้างตัวละครเอกในเรื่องให้มีความคิดที่ทั้งคล้ายคลึงกัน และแตกต่างกัน แต่อุดมการณ์ที่ทุกคนมีร่วมกันคือการได้เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยเหลือประชาชน ช่วยพัฒนาและสร้างความแข็งแกร่งให้ประเทศจีนกลับมาเป็นหนึ่งอีกครั้งดังที่เคยเป็นในอดีต แม้ว่าสุดท้ายแล้ว ตัวละครบางตัวต้องละทิ้งอุดมการณ์และความหวังนั้น ในขณะที่ตัวละครบางตัวต้องตายไปก่อนที่ความหวังของตนจะเป็นความจริงก็ตาม

ในแง่ของการแปล หากจะถ่ายทอดความรู้สึกของตัวละครในเรื่องที่ต้องเผชิญกับความบีบคั้นของนโยบายทางการเมือง รวมทั้งอุดมการณ์และความหวังที่มีต่อประเทศชาติออกมาให้ได้ดั่งนั้น ผู้แปลควรจะศึกษาหาวัจนลีลาที่เหมาะสม โดยศึกษาเพื่อเทียบยุคสมัยของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง กับยุคสมัยของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเพื่อหาลักษณะร่วมทางสังคมให้ได้ก่อน จากนั้นจึงเลือกนวนิยายที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกันมาศึกษาหาวัจนลีลาที่จะใช้ในการแปล ประเทศไทยเราเองก็เพิ่งจะผ่านการเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งใหญ่มาไม่ถึงหนึ่งร้อยปี และในช่วงสามสิบถึงสี่สิบปีแรก

ก็มีความวุ่นวายทางการเมืองเช่นกัน แต่ต่างออกไปจากจีนเนื่องจากวัฒนธรรมและปัจจัยแวดล้อมที่แตกต่างกัน แม้ว่าประเทศไทยจะเคยผ่านยุคสมัยที่มีการจำกัดเสรีภาพทางความคิดมาก่อน แต่กระนั้นก็ยังมียกเขียนไทยจำนวนไม่น้อยที่อาจหาญแสดงความคิดเห็นของตนที่มีต่อสังคมออกมาจนสามารถสร้างงานวรรณกรรมที่สะท้อนภาพสังคมได้อย่างลุ่มลึก อีกทั้งยังสร้างงานวรรณกรรมกระแสใหม่ขึ้นมาอีกด้วย เช่น วรรณกรรมเพื่อชีวิตของศรีบูรพา หรือเสนีย์ เสาวพงศ์ งานวรรณกรรมเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมภายใต้ความไม่มั่นคงทางการเมือง และความหวังและความรักของคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ที่มีต่อแผ่นดินเกิดของตน ลักษณะเช่นนี้คล้ายคลึงกับสิ่งที่ Buck ต้องการจะสะท้อนออกมาในเรื่อง *The Three Daughters of Madame Liang*

การเลือกงานศิลปะที่เหมาะสมในการแปลนวนิยายเรื่องนี้ ไม่เพียงแต่จะทำให้ผู้อ่านได้อ่านนวนิยายที่มีลักษณะเป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์อย่างสมจริง ลักษณะการใช้ภาษาที่มีรูปแบบเฉพาะของยุคสมัยและประเภทนวนิยายยังจะช่วยถ่ายทอดความคิด อารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ ที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อในนวนิยายออกมาได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาแนวทางการแปลนวนิยายเรื่อง *The Three Daughters of Madame Liang* ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาทฤษฎีพื้นฐานในการแปล รวมทั้งเกณฑ์การเทียบเคียงและวรรณกรรมสะท้อนสังคมของไทยที่จะใช้วิเคราะห์งานศิลปะร่วม ดังต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์

วาทกรรมวิเคราะห์เป็นการวิเคราะห์ปริวรรต (texts) ที่อยู่เหนือระดับประโยค วาทกรรมวิเคราะห์ได้ให้นิยามค้นพบว่า เป็นรูปแบบการสื่อสารที่เป็นภาษา

และมีสภาวะเป็นปริศนาที่อยู่ในบริบท เนื่องจากเห็นว่า ปริศนาที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการเลือกใช้คำของผู้ส่งสาร โดยมีเจตนาที่จะสื่อสารของตนเอง แล้วจึงเลือกใช้ปริศนาที่เห็นว่าสื่อได้ตรงกับเจตนามากที่สุด

เนื่องจากการแปลเป็นการสื่อสารชั้นทุติยภูมิ (secondary communication)² โดยผู้แปลทำหน้าที่เป็นคนกลางถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นทางไปยังภาษาปลายทาง กล่าวคือ เป็นทั้งผู้รับสาร และผู้ส่งสาร การแปลจึงเป็นการสร้างวาทกรรมซ้ำใหม่อีกครั้ง³ ผู้แปลจะต้องทำการวิเคราะห์วาทกรรมตัวบทต้นฉบับเพื่อหาความหมายที่แท้จริงของตัวบทจากหน่วยทางภาษา มิใช่ยึดติดกับรูปแบบภาษาดังนี้แล้ว ผู้แปลก็จะสามารถตีความและทำความเข้าใจต้นฉบับได้อย่างถูกต้อง และถ่ายทอดความหมายเป็นบทแปลได้อย่างมีคุณภาพ

2.2 ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม

“ภาษาศาสตร์สังคมศึกษาภาษาในแง่ที่สัมพันธ์กับสังคม โดยนำเอาบริบททางสังคมเข้ามาพิจารณาในการอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ในภาษา และมุ่งตอบคำถามอันเป็นที่สนใจของนักภาษาศาสตร์ เช่น เราจะปรับปรุงทฤษฎีเกี่ยวกับธรรมชาติหรือลักษณะของภาษาอย่างไร ทำไมภาษาจึงมีการแปร (variation) และแปรอย่างไร ทำไมภาษาจึงเปลี่ยนแปลงและเปลี่ยนอย่างไร เป็นต้น”⁴

ในด้านการแปล ผู้ศึกษาสามารถนำทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมไปประยุกต์ใช้ในการแปลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความล้มเหลวในการแปลไม่ได้เกิดจากไวยากรณ์ในภาษา ธรรมชาติของภาษา หรือวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในภาษาต้นทางและปลายทางเท่านั้น ถึงแม้ผู้แปลจะมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบที่กล่าวมา

² เชวง จันทระเชตต์, การแปลเพื่อการสื่อสาร, (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2528), หน้า 33.

³ คานิกา เชลลสโกวิทซ์, “การแปล: จากปฏิบัติสู่ทฤษฎี” ศาสตรการแปล รวมบทความเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ, แปลโดย นพพร ประชากุล (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540), หน้า 47.

⁴ เรื่องเดียวกัน หน้า 1

เป็นอย่างไร แต่บทแปลนั้นก็จะเป็นบทแปลที่ไม่มีคุณภาพ หากผู้แปลใช้ภาษาไม่เหมาะสมกับลักษณะของผู้พูด ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ หรือใช้ภาษาผิดวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ เพราะภาษา มีการแปรตามลักษณะทางสังคมของผู้พูด และการแปรตามบริบท ในการแปลตัวบท ผู้แปลจึงต้องคำนึงถึงการแปรทั้งสองประเภทอยู่เสมอ

การศึกษาทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมจะช่วยให้ผู้แปลวิเคราะห์ภาษาได้ละเอียดลึกซึ้งขึ้น เพราะภาษาศาสตร์สังคมชี้ให้เราเห็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการแปรของภาษาตามลักษณะทางสังคมของผู้พูด และปัจจัยที่ทำให้เกิดการแปรของภาษาตามบริบท ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งขาด เพราะผู้แปลจะต้องเลือกใช้วลีวลิตาที่เหมาะสมกับตัวบทที่ตนกำลังแปลอยู่ด้วย ในการแปลตัวบทนั้น ถึงแม้ผู้แปลจะแปลได้อย่างถูกต้องตามไวยากรณ์และความหมายของรูปประโยคทุกประการ ทว่าถ้าขาดความเอาใจใส่รายละเอียดปลีกย่อยเหล่านี้ บทแปลนั้นก็ไมอาจเรียกได้ว่าเป็นบทแปลที่มีคุณภาพอยู่ดี

2.3 ทฤษฎีการแปลวรรณกรรม

วลยา วิวัฒน์สร ได้ให้นิยามการแปลวรรณกรรมไว้ว่า “การแปลวรรณกรรมคือการถ่ายทอดความหมายและวรรณศิลป์จากตัวบทภาษาหนึ่ง ไปเป็นตัวบทอีกภาษาหนึ่ง ถึงระดับการสร้างสรรคของนักประพันธ์ โดยยังรักษาริบททางวัฒนธรรมในต้นฉบับภาษาเดิมและคำนึงถึงผู้อ่านฉบับแปลเสมอ”⁵

ปัญญา บริสุทธิ์ เสนอแนวทางการแปลวรรณกรรมโดยมุ่งเน้นที่การถ่ายทอดความหมายของตัวบท ซึ่งอิงตามแนวการแปลแบบตีความและทฤษฎีความหมาย

จะเห็นได้ว่า ทฤษฎีการแปลวรรณกรรมนั้นเป็นทฤษฎีที่มุ่งเน้นให้ผู้แปลทำความเข้าใจความหมายของต้นฉบับอย่างถ่องแท้ แล้วจึงถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาปลายทาง โดยที่ผู้แปลต้องผล่อออกจากขนบและรูปแบบภาษาของต้นฉบับ เพื่อให้บทแปลมีความสละสลวย เป็นธรรมชาติ อ่านได้รื่นหู และเก็บความจากต้นฉบับได้ครบถ้วน

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 135 – 152.

2.4 เกณฑ์การใช้คำศัพท์ภาษาจีนและสัทอักษรภาษาจีนกลาง

ในเรื่อง The Three Daughters of Madame Liang มีชื่อเมือง และตำแหน่งในพรรคคอมมิวนิสต์ปรากฏอยู่เป็นระยะ ผู้วิจัยจึงยึด ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีและประกาศราชบัณฑิตยสถาน เรื่อง กำหนดชื่อประเทศ ดินแดน เขตการปกครอง และเมืองหลวง ของราชบัณฑิตยสถาน และ คู่มือการใช้คำศัพท์ภาษาจีน ของศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นเกณฑ์ในการสะกดชื่อเมือง และใช้คำศัพท์ต่างๆ

Buck เขียนเรื่อง The Three Daughters of Madame Liang ขึ้นในปี ค.ศ. 1969 การถอดเสียงชื่อเฉพาะต่างๆ ในเรื่องจึงยังใช้ระบบ Wade – Giles ทว่าเนื่องจากผู้วิจัยศึกษาภาษาจีนโดยใช้ระบบ Pinyin จึงต้องอาศัยตารางการเทียบสัทอักษรรูปแบบต่างๆ เข้ามาช่วย เพื่อให้ทราบเสียงอ่านที่ถูกต้องของคำนั้นๆ เช่น ในเรื่องมีตัวละครตัวหนึ่งแซ่ 宋 (เทียบเสียงไทยได้ว่า “ซ่ง”) สัทอักษรรูปแบบ Wade – Giles แทนเสียงโดยใช้ sung ในขณะที่สัทอักษรรูปแบบ Pinyin แทนเสียงโดยใช้ song ในการเทียบสัทอักษรภาษาจีนกลางนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยตารางเทียบในหนังสือ ภาษาจีนกลางขั้นพื้นฐาน I ของประพัฒน์ โน้มยวัญญ์ เป็นหลักในการเทียบ

2.5 นวนิยายสะท้อนสังคมระหว่าง พ.ศ. 2493 – พ.ศ. 2500

ในการวิเคราะห์หาวจนลีลาที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้เป็นวจนลีลาในการแปล ผู้วิจัยได้เลือกศึกษานวนิยายสะท้อนสังคมไทยที่เขียนขึ้นช่วง พ.ศ. 2493 – พ.ศ. 2500 มาวิเคราะห์หาวจนลีลาร่วมรวม 3 เรื่องคือ ขบวนการเสรีจีน (2493) ของ สด กุระมะโรหิต ความรักของวิลยา (2495) ของเสนีย์ เสาวพงศ์ และ แลไปข้างหน้า (2498) ของศรีบูรพา

จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า นวนิยายทั้ง 3 เรื่องใช้กลวิธีการเขียนซึ่งถือเป็นวจนลีลาร่วมดังต่อไปนี้

1. กลวิธีการสร้างภาพแก่ผู้อ่าน เป็นกลวิธีที่ทำให้สิ่งที่ผู้เขียนเขียนนั้น เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยการเลือกใช้คำ โวหาร และการลำดับคำ เพื่อสร้างภาพให้เกิดขึ้นในใจผู้อ่าน สามารถแบ่งออกเป็น

1) การใช้คำวรรณศิลป์ คำวรรณศิลป์คือคำที่มีลักษณะเป็นภาษาหนังสือ มีลักษณะเป็นศัพท์ระดับสูง และมีคำศัพท์อื่นๆ ที่มีความหมายใกล้เคียงกันแต่เป็นศัพท์ระดับต่ำกว่า เช่น คำว่า *ถาวรจิรัฏฐกาล* เป็นคำวรรณศิลป์ของคำว่า *ตลอดไป* เป็นต้น

2) การใช้คำแสดงอาการ คำแสดงอาการคือคำที่แสดงลักษณะของการกระทำนั้นๆ ด้วยอาการแตกต่างกันออกไป เช่น *กิน แดก ยัด อัด สวาปม เขมือบ ละเลียด* เป็นต้น⁶

3) การใช้คำแสดงภาพ คำแสดงภาพไม่เพียงแต่จะช่วยให้ผู้อ่านจินตนาการถึงของสิ่งนั้นๆ ออกมาเป็นภาพ ยังช่วยบรรยายภาพ รส กลิ่น เสียง สัมผัส หรืออีกนัยหนึ่ง คือใช้คำแสดงภาพ เพื่อชักจูงประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของผู้อ่านให้เกิดจินตนาการตามนั่นเอง เช่น *ร่างระหง กลิ่นหอมฤๅ* เป็นต้น

4) การหลากคำ การหลากคำเป็นกลวิธีของนักเขียนทั่วไป เพื่อเลี้ยงที่จะเอ่ยถึงสิ่งเดิมด้วยคำเดียวกันซ้ำๆ ซึ่งจะทำให้ภาษาไม่สละสลวย ทั้งนี้ การหลากคำยังช่วยเน้นความหมายของสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะพูดอีกด้วย

5) การใช้ชุดคำ ชุดคำคือคำมากกว่า 2 คำ ที่มีความหมายอยู่ในพวกเดียวกัน เช่น *มีความสุข สดชื่น ยินดี* (ความรู้สึกเชิงบวก) มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น *เล็ก กลาง ใหญ่ มหึมา* และมีความหมายตรงข้ามกัน เช่น *ความสะอาดสดใส ไร้ราศี ความสกปรก เต็มไปด้วยมลทิน* เป็นต้น

6) การสะกดคำตามเสียงพูด การสะกดคำตามเสียงพูดเป็นการสะกดคำไม่ตรงกับตัวสะกดของคำนั้นๆ แต่จะสะกดตามการออกเสียงของผู้พูด ซึ่งอาจจะ

⁶ บุญยงค์ เกศเทศ, *วิธีคิด วิธีเขียน*, (กรุงเทพฯ : หลักพิมพ์, 2547), หน้า 47.

แปรผันไปตามผู้พูดแต่ละคน เช่น คำว่า 'ยี่สิบเอ็ด' บางคนจะออกเสียงว่า 'ยี่สิบแปด' ในขณะที่บางคนออกเสียงว่า 'ยี่สิบเจ็ด' หรืออย่างคำว่า 'หนวกหู' ที่ฉีกฤทธิ ปรามิซ⁷ และ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' สะกดว่า 'หนกขู' เมื่อผู้พูดเป็นตัวละครชาวบ้าน

7) การบรรยายภาพโดยใช้คำว่า 'ด้วย' เป็นตัวเชื่อม กลวิธีนี้ ผู้เขียนใช้คำว่า 'ด้วย' เชื่อมคำแสดงภาพกับคำนามเพื่อให้ผู้อ่านจินตนาการตามประสาทสัมผัสของตัวละครเสียก่อน แล้วค่อยบอกตัวต้นเหตุที่ทำให้เกิดรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส นั้นๆ กลวิธีนี้ช่วยสร้างความเป็นรูปธรรมให้กับตัวบท ทำให้ผู้อ่านจินตนาการได้ชัดเจนกว่าการนำคำนามขึ้นก่อน แล้วค่อยบอกรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ของคำนามนั้นๆ เช่น เมื่อปารีสย่างเข้าฤดูใบไม้ผลิ ขณะที่ลมที่สดและอุ่นด้วยกลิ่นใบไม้ใหม่กำลังเริ่มพัด ...

8) การใช้ภาพพจน์ ภาพพจน์ที่สด งดงาม โรหิต เสนีย์ เสาวพงศ์ และศรีบูรพา ใช้ร่วมกัน ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน และสัทพจน์

2. กลวิธีการสร้างจังหวะในประโยคและย่อหน้า งานเขียนชิ้นหนึ่งๆ จะมีความไพเราะสละสลวยหรือไม่ขึ้น นอกจากการเลือกใช้คำและการเรียบเรียงประโยคแล้ว การสร้างจังหวะในประโยคและย่อหน้าก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยให้ผู้อ่านอ่านงานเขียนนั้นได้อย่างราบรื่น ไม่สะดุด และติดตามความคิด รวมทั้งอารมณ์ความรู้สึกในงานเขียนได้อย่างไม่มีอุปสรรค กลวิธีร่วมของนักเขียนทั้ง 3 ท่าน ได้แก่

1) การซ้ำคำ การซ้ำคำในที่นี้ไม่ได้หมายถึงการใช้คำที่ตามด้วยไม้มก แต่หมายถึงการใช้คำเดิมซ้ำๆ ด้วยความตั้งใจ คำที่ซ้ำจะเป็นคำที่เป็นความคิดหลักของย่อหน้าหรือชุดประโยคนั้นๆ ดังนั้น นอกจากการซ้ำคำจะช่วยก่อให้เกิดจังหวะจะโคนในการอ่านแล้ว ยังช่วยเน้นย้ำใจความหลักที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อให้ผู้อ่านติดตามได้โดยง่ายอีกด้วย

⁷ ฉีกฤทธิ ปรามิซ, หลายชีวิต, (กรุงเทพฯ : คอกลูก, 2544).

⁸ 'รงค์ วงษ์สวรรค์, เสเพลบอยชาวไร่, (กรุงเทพฯ : แพร่สำนักพิมพ์, 2547).

2) การซ้อนคำ การซ้อนคำคือการนำคำ 2 คำ ซึ่งอาจเป็นคำมูล หรือคำที่มี 2 พยางค์ขึ้นไปมารวมกันเพื่อให้เกิดความหมายใหม่ หรือเพื่อเล่นเสียง ในสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเฉพาะการซ้อนคำ 2 พยางค์เพื่อเล่นเสียง ซึ่งจะเรียกว่า ซ้อนเสียง และการซ้อนคำ 4 พยางค์และการซ้อนความ

3) การใช้ประโยคขนานความ คือประโยคที่มีเนื้อความต่อเนื่องเกี่ยวกันและเสริมความแก่กันทำให้ข้อความเด่นขึ้นมา⁹ นอกจากนี้ประโยคขนานความยังเป็นประโยคที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงถึงกัน มีน้ำหนักแต่ละส่วนของประโยคถ่วงรับกันในจำนวนเท่าๆ กัน ซึ่งเป็นผลทำให้ประโยคมีความสมดุล โดดเด่นขึ้นมาทั้งในแง่ของความเข้าใจต่อสารนั้น และจังหวะที่ทำให้เกิดความสละสลวยราบรื่นของข้อความนั้นๆ¹⁰

4) การเว้นวรรค การเว้นวรรคคือการทำให้เกิดช่องไฟระหว่างคำ ประโยค หรือวลี ก่อให้เกิดจังหวะในการอ่าน ในงานเขียน แม้ว่าผู้เขียนจะสามารถเลือกสรรคำมาใช้ได้อย่างสละสลวย แต่ถ้าหากประโยคเรียงติดกันเป็นพืด ไม่มีการเว้นวรรคแล้ว งานเขียนนั้นก็มีความไพเราะได้ยาก นอกเสียจากว่ามีสัมผัสพยัญชนะ สัมผัสสระในประโยค และสัมผัสระหว่างประโยคมากพอ

3. กลวิธีการเขียนบทสนทนา บทสนทนาในนวนิยายสะท้อนสังคมที่เขียนขึ้นในระหว่าง พ.ศ. 2493 – พ.ศ. 2499 ทั้ง 3 เรื่องที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษาข้างต้นนั้น มีลักษณะบทสนทนาที่โดดเด่นน่าสนใจ กล่าวคือ บทสนทนาส่วนหนึ่งจะมีลักษณะเป็นภาษาพูดธรรมดา ในขณะที่บทสนทนาอีกส่วนจะมีลักษณะเป็นภาษาเขียนอย่างชัดเจน บทสนทนาที่มีลักษณะเป็นภาษาพูดธรรมดานั้น จะเกิดขึ้นในบริบทธรรมดา กล่าวคือ

⁹ เปลื้อง ณ นคร, 2542, อ้างใน พิสิทธิ์ กอบบุญ, “ลีลาภาษาวรรณศิลป์ในพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว,” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), หน้า 286.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 286.

ในการพูดคุยสื่อสารเรื่องสัพเพเหระทั่วไป แต่เมื่อตัวละครสนทนากันเรื่องอุดมการณ์ หรือแนวคิดทางสังคมและการเมือง บทสนทนาของตัวละครก็จะมีลักษณะเป็นภาษา เขียนขึ้นมาทันที

จริงอยู่ว่าบทสนทนาที่เป็นภาษาเขียนนี้ดูไม่เป็นธรรมชาติ แต่ผู้เขียนใช้กลวิธีการเขียนบทสนทนาเช่นนี้สื่อความคิดแก่ผู้คนในสมัยตน แม้ว่าประเทศไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่ พ.ศ. 2475 แต่ความคิดเรื่องประชาธิปไตย เรื่องประโยชน์ของส่วนรวม เรื่องการสร้างสรรค์สังคม ก็ยังถือเป็นของใหม่ จึงจำเป็นที่จะต้องสื่อความคิดเหล่านี้ออกมาอย่างชัดเจน ถ้าหากผู้เขียนใช้วิธีแฝงความคิดเข้าไปในบทสนทนาที่มีลักษณะเป็นภาษาพูดธรรมดา แม้จะทำให้งานเขียนมีความแนบเนียน ตัวละครเป็นธรรมชาติกว่าก็จริง แต่ก็ไม่สามารถสื่อความคิดใหม่ๆ เหล่านั้นให้ผู้อ่านในยุคนั้นเข้าใจได้เต็มที่

4. กลวิธีอื่นๆ นอกจากกลวิธี 3 ประการที่ได้กล่าวถึงข้างต้นแล้ว ขบวนการเสรีจีน ความรักของวิลยา และ แลไปข้างหน้า ยังใช้กลวิธีการเขียนอื่นๆ ร่วมกันอีก ดังนี้

1) การใช้เลขไทยแสดงวันที่

2) การใช้คำทับศัพท์ เพื่อจุดประสงค์ 2 ประการ คือ ใช้กับสิ่งที่คนไทยในสมัยนั้นยังไม่คุ้นเคย หรือแม้จะมีการบัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทยแล้ว ก็อาจจะยังไม่รู้จักกันแพร่หลาย จุดประสงค์อีกประการหนึ่งก็คือ ใช้เพื่อแสดงภูมิความรู้ของตัวละครที่กำลังพูดประโยคนั้นๆ

3) การสะกดคำแบบเก่า ในนวนิยายทั้ง 3 เรื่อง มีการสะกดคำแบบเก่าอยู่บ้าง ดังนี้ เช่น หรอก เป็น ดอก เขียว เป็น เทียว

3. การวิเคราะห์ด้วยทศนิยม

3.1 การวิเคราะห์ประเภทของตัวบท

การวิเคราะห์ประเภทของตัวบทเป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ที่สำคัญมากขั้นตอนหนึ่ง เนื่องจากสิ่งที่จะนำมาใช้วิเคราะห์แบ่งประเภทของตัวบท คือ หน้าที่ของตัวบท ดังนั้น หากผู้แปลเข้าใจว่าตัวบทนั้นทำหน้าที่อะไร ผู้แปลก็จะเข้าใจวัตถุประสงค์ของผู้เขียนได้ในระดับหนึ่ง และเลือกใช้รูปแบบการแปลที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์นั้นได้ Peter Newmark ได้อธิบายการแบ่งประเภทตัวบทออกเป็น 3 ชนิด¹¹ โดยใช้หน้าที่ (Function) ของตัวบท ตามแนวคิดของ Bühler ไว้ดังนี้ ตัวบทประเภทถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก (expressive text) ตัวบทประเภทให้ข้อมูล (informative text) ตัวบทประเภทปลุกเร้าให้รู้สึกคล้อยตาม (vocative text) เมื่อพิจารณาจากจุดประสงค์ของผู้เขียนที่สื่อมากับเนื้อหาแล้ว จะพบว่า *The Three Daughters of Madame Liang* เป็นตัวบทประเภทถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก กล่าวคือ ความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนที่ส่งผ่านมาทางตัวละครในเรื่อง และในขณะเดียวกัน ก็เป็นตัวบทประเภทปลุกเร้าให้รู้สึกคล้อยตาม นั่นคือชักจูงความคิดของผู้อ่านด้วยแก่นเรื่องที่ผู้เขียนนำเสนอ

3.2 การวิเคราะห์บริบทการสื่อสาร

การวิเคราะห์บริบทการสื่อสารจะช่วยให้ผู้แปลรู้จักผู้ส่งสารหรือผู้เขียน สารที่ผู้เขียนสื่อผ่านน้ำเสียงและมุมมองของตนเอง จุดมุ่งหมายในการสื่อสาร น้ำเสียงแฝงของผู้เขียน แนวการเขียนส่วนใหญ่ของผู้เขียน และผู้รับสารหรือผู้อ่าน องค์ประกอบเหล่านี้เมื่อนำไปสังเคราะห์เข้ากับองค์ประกอบอื่นๆ ของต้นฉบับ จะช่วยให้ผู้แปลมีความเข้าใจตัวบทอย่างละเอียดถูกต้อง และช่วยให้ผู้แปลเลือกรูปแบบการแปลที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ฉบับแปลที่มีสมมูลภาพเทียบเคียงกับต้นฉบับสูงสุด

¹¹ Peter Newmark, *A Textbook of Translation* (Hertfordshire: Prentice Hall, 1988), p. 14.

3.3 การวิเคราะห์บริบททางสังคมวัฒนธรรม

ในการทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง การวิเคราะห์บริบททางสังคมวัฒนธรรมที่ผู้เขียนอ้างอิงในตัวบทเป็นสิ่งสำคัญที่จะมองข้ามไปไม่ได้ เนื่องจากสภาพความเป็นจริงในสังคมมีความเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นส่งผลทำให้ผู้เขียนหยิบยกเหตุการณ์บางเหตุการณ์มาใส่ในเนื้อเรื่อง หรือเป็นสิ่งที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอในตัวบท

เนื้อเรื่องใน *The Three Daughters of Madame Liang* เกิดขึ้นในประเทศจีน ระหว่างปี ค.ศ. 1957 – 1966 แต่กระนั้นก็ยังอ้างอิงถึงเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองก่อนหน้านี้ด้วยเช่นกัน เพราะประเทศจีนในช่วงเวลาตามท้องเรื่องยังถือว่าเป็น ‘จีน’ ใหม่ ดังนั้น การวิเคราะห์เหตุการณ์ที่สำคัญก่อนช่วงเวลาตามท้องเรื่องจึงเป็นสิ่งสำคัญ

3.4 การวิเคราะห์วัจนลีลาและกลวิธีการเล่าเรื่องของผู้เขียน

จริงอยู่ว่าการแปลที่ต้นนั้นคือการถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับโดยใช้วัจนลีลาที่เหมาะสมกับรูปแบบงานเขียนของต้นฉบับ แต่กระนั้นผู้แปลก็ไม่ควรเพิกเฉยต่อวัจนลีลาส่วนตัวและกลวิธีเล่าเรื่องของผู้เขียนเช่นกัน เพราะการเลือกใช้คำ และรูปประโยคต่างๆ ของผู้เขียน ย่อมเป็นไปโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อสารสิ่งใดสิ่งหนึ่งกับผู้อ่าน มิใช่การกระทำที่เกิดขึ้นอย่างลอยๆ ดังที่ Aiwei Shi¹² ได้แบ่งวัจนลีลาที่ผู้แปลควรคำนึงถึงในการแปลตัวบทไว้ 3 ประเภท ได้แก่ วัจนลีลาส่วนตัวของผู้เขียน (Writer's style) วัจนลีลาประจำประเภทของงานเขียน (Genre's style) และ วัจนลีลาตามความเคลื่อนไหวทางศิลปะ (Historical style)

¹² Aiwei Shi, “Style and Stylistic Accommodation in Translation”

[Online]. Available: <http://www.translationaldirectory.com/article122.htm>

1. วลีลีลา ในส่วนของวลีลีลา ผู้วิจัยจะแบ่งหัวข้อการวิเคราะห์ออกเป็น กลวิธีการใช้คำและประโยค กลวิธีการใช้ภาพพจน์ และกลวิธีการสร้างลักษณะนวนิยายต่างแดนให้กับตัวบท

1) กลวิธีการใช้คำและประโยค สามารถแบ่งย่อยได้ดังนี้

- การใช้ภาษาเรียบง่าย แต่สละสลวย
- การใช้ประโยคสั้นสลับกับประโยคยาว
- การใช้ประโยคขนานความ
- การวางหัวเรื่องไว้หน้าประโยค (Topic Fronting/Topicalization)¹³

2) กลวิธีการใช้ภาพพจน์ ภาพพจน์ที่มักใช้ในนวนิยาย *The Three Daughters of Madame Liang* ได้แก่ อุปมา อุปสัทธน์ สัทพจน์ และการอ้างถึง¹⁴

3) กลวิธีการสร้างลักษณะนวนิยายต่างแดนให้กับตัวบท สามารถแบ่งย่อยได้ดังนี้

¹³ อมรา ประสิทธิรัฐสินธุ์ ได้อธิบายความแตกต่างในการใช้หัวเรื่องของแต่ละภาษาไว้ใน “ความแตกต่างทางโครงสร้างของภาษาไทยกับภาษาอังกฤษที่มีผลต่อการแปล,” วารสารรามคำแหง ปีที่ 19 ฉบับที่ 3 หน้า 80 ว่าหัวเรื่องคือใจความหลักที่ผู้พูดต้องการจะเอ่ยถึงในประโยคนั้น ทั้งนี้ ตามธรรมชาติของภาษา ภาษาอังกฤษจะเป็นภาษาที่เน้นประธาน (Subject-Oriented Language) ส่วนภาษาไทย และภาษาในตระกูลเอเชียตะวันออก เช่น จีน ญี่ปุ่น จะเป็นภาษาที่เน้นหัวเรื่อง (Topic-Oriented Language)

¹⁴ การอ้างถึง คือ การกล่าวถึงเรื่องอื่นนอกเรื่องที่เราเขียน ซึ่งอาจเป็นบุคคล เหตุการณ์ นิทาน หรือวรรณกรรมต่างๆ เพื่อขยายงานเขียนนั้นให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น¹⁵ มักใช้การอ้างถึงบ่อยครั้ง โดยเฉพาะการอ้างถึงวรรณกรรมเรื่องอื่นๆ (Literary Allusion) และการอ้างถึงวัฒนธรรม (Cultural Allusion) ทั้งนี้ ในการแปล ผู้แปลจะต้องศึกษาการอ้างถึงต่างๆ นั้นด้วย เพื่อที่จะได้เกิดความเข้าใจในเนื้อเรื่อง และมุมมองของตัวละครได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

- การใช้คำเรียกของบางอย่างตามมุมมองในภาษาจีน คือการที่ผู้เขียนจงใจใช้วิธีเรียกแบบจีนแทนคำศัพท์ที่มีอยู่แล้วในภาษาอังกฤษ เพื่อสร้างอรรถรสแบบจีน เช่น การเรียกเดือนมีนาคมว่า the third month เป็นต้น

- การใช้คำทับศัพท์ คือการทับศัพท์ตามเสียงในภาษาจีน ซึ่งในเรื่องนี้ก็ใช้การถอดเสียงในระบบ Wade – Giles ทั้งนี้ การใช้คำทับศัพท์จะไม่หมายรวมถึงชื่อเมือง ชื่อคน และชื่อเฉพาะอื่นๆ

- การใช้คำแสดงการยกย่องและการถ่อมตน การใช้คำแสดงการยกย่องและการถ่อมตนเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของจีน คำแสดงการยกย่องที่ใช้บ่อยคือ 貴 (gui - สูงส่ง – honorable) หรือคำเรียกญาติ

4) การขึ้นต้นคำด้วยอักษรตัวใหญ่ (Capitalization) ในตัวบท นี้ก็จะเอ่ยถึงผู้มีอำนาจปกครองจีนโดยใช้ Those, They, Them อยู่บ่อยครั้ง กลวิธีนี้เป็นการเลี่ยงที่จะไม่เอ่ยถึงกลุ่มบุคคลดังกล่าวโดยตรง เป็นการสื่อให้เห็นถึงความรู้สึกทางลบของตัวละครกับกลุ่มบุคคลที่กล่าวถึง

3.5 การวิเคราะห์องค์ประกอบภายในตัวบท

หลังจากที่ได้วิเคราะห์องค์ประกอบภายนอกจนมองเห็นวัตถุประสงค์และแนวความคิดของผู้เขียนได้อย่างละเอียดแล้ว ผู้แปลจำเป็นต้องวิเคราะห์องค์ประกอบภายใน เพื่อเชื่อมโยงแนวคิดของผู้เขียน เข้ากับการใช้องค์ประกอบต่างๆ ที่อยู่ในตัวบท ซึ่งผู้เขียนใช้เป็นปัจจัยในการถ่ายทอดความคิดของตน

องค์ประกอบภายในตัวบทหลักๆ ที่ผู้แปลควรจะวิเคราะห์จนเกิดความเข้าใจตัวบทอย่างถ่องแท้ได้แก่ ชื่อเรื่อง (Title) โครงเรื่องและโครงสร้าง (Plot and Structure) แก่นเรื่อง (Theme) ตัวละครและการสร้างตัวละคร (Characters and characterization) และ ฉากท้องเรื่อง (Setting)

4. ปัญหาการแปล และการวางแผนการแปล

ถัดจากขั้นตอนการวิเคราะห์ตัวบท คือการวิเคราะห์ปัญหาการแปล และการวางแผนการแปล ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ทำก่อนจะลงมือแปล เนื่องจากหากผู้แปลมองเห็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นในระหว่างแปล และได้วางแผนการแปลให้ครอบคลุมปัญหาต่างๆ ได้แล้ว ขั้นตอนการแปลก็จะเป็นไปได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

4.1 ปัญหาการแปล

ปัญหาการแปลที่พบในบริบทที่เป็นปริศณียาต์ดังต่อไปนี้

1) การเลือกใช้คำสรรพนาม

การเลือกใช้คำสรรพนามเป็นปัญหาสำคัญประการแรกที่ผู้วิจัยพบ เนื่องจากสังคมในสมัยต้นฉบับเป็นสังคมยุคความคิดทางคอมมิวนิสต์เฟื่องฟู เหนียวังมีชีวิตอยู่และเรื่องอำนาจ การใช้คำยกย่อง (Honorifics) ได้ถูกยกเลิกไป เพื่อเน้นความเท่าเทียมกันทางสังคม

ผู้วิจัยเห็นว่า ในการถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับมาเป็นภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาที่มีสรรพนามหลากหลายนั้น ผู้แปลจะต้องนึกถึงปัจจัยต่างๆ ในตัวบท กล่าวคือ แม้ว่าการใช้ภาษาแบบคอมมิวนิสต์จะไม่มีคำยกย่อง และผู้แปลสามารถใช้สรรพนามตายตัวกลุ่มหนึ่ง (เช่น ฉัน ท่าน เขา) แต่การใช้สรรพนามตายตัวนี้จะทำให้บทแปลอ่านแล้วไม่ราบรื่น ขาดความเป็นธรรมชาติในภาษาไทย และไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำที่ยังคงอยู่ในสังคมได้

ด้วยเหตุนี้ ในการวางระบบสรรพนามที่ใช้ในเรื่อง ผู้วิจัยจึงยึดทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมเป็นสำคัญ กล่าวคือ ในการแปลนั้น จะต้องนึกถึงปัจจัย 2 ประการ ได้แก่ การแปรของภาษาตามลักษณะทางสังคมของผู้พูด และการแปรของภาษาตามบริบท เมื่อพิจารณาปัจจัยตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมแล้ว สามารถแบ่งบริบทการสื่อสารเพื่อเลือกใช้คำสรรพนามที่เหมาะสมได้เป็น 2 หัวข้อใหญ่ ได้แก่

- บริบทการสื่อสารเป็นทางการแบบคอมมิวนิสต์ ในบริบทการสื่อสารเช่นนี้ ผู้วิจัยเลือกที่จะแปลโดยใช้สรรพนามตายตัว ได้แก่ ฉัน ท่าน และเขา โดยจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงสรรพนามตามอารมณ์และสถานะทางสังคมของผู้พูด

- บริบทการสื่อสารแบบเป็นส่วนตัว การเลือกใช้สรรพนามในบริบทการสื่อสารเช่นนี้มีความสำคัญมาก เพราะจะช่วยเพิ่มรสชาติให้กับตัวบทฉบับภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาที่มีสรรพนามหลากหลาย และเพื่อที่จะเลือกใช้สรรพนามได้อย่างเหมาะสมนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยที่จะเป็นเกณฑ์ในการแปรของสรรพนามดังต่อไปนี้

- ความสัมพันธ์ของตัวละคร
- นิสัยของตัวละคร
- พื้นฐานของตัวละคร
- การแสดงอารมณ์ระหว่างตัวละคร

ทั้งนี้ การวางระบบสรรพนามข้างต้นเป็นการวางแผนล่วงหน้าเพื่อความสะดวกในการแปลเท่านั้น เมื่อถึงขั้นตอนลงมือแปลจริง ผู้วิจัยจะละคำสรรพนามในประโยคที่ละได้ เพื่อให้บทแปลมีความเป็นธรรมชาติในภาษาไทย

2) การถ่ายเสียงชื่อคนในภาษาจีน ในการถ่ายเสียงชื่อคนในภาษาจีน ผู้วิจัยมีขั้นตอนการถ่ายเสียงดังต่อไปนี้

- เทียบสัทอักษรระบบ Wade – Giles ให้เป็นระบบ Pinyin ซึ่งเป็นระบบที่ผู้วิจัยคุ้นเคย

- เทียบสัทอักษรระบบ Pinyin ให้เป็นตัวภาษาจีน และในส่วนที่เป็นแซ่ จะยึดตามแซ่ที่พบบ่อยใน คู่มือการใช้คำศัพท์ภาษาจีน ของศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในส่วนที่เป็นชื่อ จะเลือกตัวอักษรจีนจากความหมายที่เหมาะสมที่สุด (ยกเว้นชื่อ Wang An-shih ที่เป็นบุคคลที่มีตัวตนจริงในประวัติศาสตร์) จากพจนานุกรมจีน – ไทย¹⁵ จากนั้นจึงถอดเสียงเป็นภาษาไทย

¹⁵ เทียนชัย เอี่ยมวรเมธ, พจนานุกรมจีน – ไทย, (กรุงเทพฯ: รวมสาส์น, พิมพ์ครั้งที่ 6, 2542).

3) คำทับศัพท์ภาษาจีน Buck ใช้คำทับศัพท์ภาษาจีนอยู่บ่อยครั้ง แต่ในการถ่ายทอดต้นฉบับเป็นภาษาหนึ่งนั้น ย่อมไม่อาจเก็บการสร้างลักษณะนิยยต่าง แदनให้ต้นฉบับของคำทับศัพท์ได้หมดทุกตัว ผู้แปลจะต้องตัดสินใจว่าจะจัดการกับคำทับศัพท์แต่ละคำที่ปรากฏในต้นฉบับอย่างไร

ในกรณีที่คำทับศัพท์นั้นปรากฏอยู่ในบริบทที่บ่งบอกความหมายของคำอย่างชัดเจน ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการถอดเสียงในการแก้ปัญหา แต่ในกรณีที่ความหมายของคำไม่ชัดเจน หรือต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม ผู้วิจัยได้เลือกใช้ปัญหาโดยใช้ 3 วิธี คือ การแปลตามความหมายที่แท้จริงของคำศัพท์นั้น การแปลชดเชย¹⁶ และการทำเชิงอรรถในกรณีที่ต้องรักษาเสียงภาษาต่างประเทศไว้ และต้องการอธิบายความหมายให้ผู้อ่านในภาษาปลายทางได้เข้าใจ

4) ข้อเฉพาะในภาษาจีนที่ผู้เขียนได้แปลไว้เป็นภาษาอังกฤษ ในการแก้ปัญหาข้อนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีเทียบความหมายกับคำต้นฉบับในภาษาจีน แล้วจึงแปลจากภาษาจีน แทนภาษาอังกฤษที่ผู้เขียนใช้ เพื่อให้เกิดการบิดเบือนทางความหมายให้น้อยที่สุด

5) สุภาษิต เนื่องจากมโนทัศน์ของภาษาต่างๆ มีความแตกต่างกัน การเปรียบเปรยจึงไม่เหมือนกัน ดังนั้นการแปลสุภาษิตคำพังเพยนั้น ไม่อาจแปลตามคำที่ปรากฏได้ทันที แต่ต้องศึกษาความหมายนัยประหวัดของสุภาษิตนั้นให้ดีเสียก่อน แล้วจึงถ่ายทอดความหมายออกมาเป็นภาษาปลายทาง มิเช่นนั้นจะทำให้ความหมายบิดเบือนได้ โดยเฉพาะการถ่ายทอดความหมาย 2 ต่อ ดังเช่นในเรื่อง *The Three*

¹⁶ การแปลชดเชยเป็นการแปลที่ชดเชยความหมายหรือผลกระทบที่หายไปจากต้นฉบับ ให้ปรากฏอยู่ในฉบับแปล โดยใช้วิธีการแตกต่างจากที่ใช้ในต้นฉบับ การแปลชดเชยสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 วิธี ได้แก่ การแปลชดเชยโดยใช้เครื่องมือทางภาษาใหม่ (Compensation in kind) การแปลชดเชยโดยวางคำในตำแหน่งที่ต่างไป (Compensation in place) การแปลชดเชยโดยการรวมความ (Compensation in merging) การแปลชดเชยโดยขยายความหมายของคำ (Compensation in splitting)

Daughters of Madame Liang มีการใช้ภายิต ‘Drive out the tiger by the front gate and let in the wolf by the back gate’ ซึ่งเป็นภายิตจากภาษาจีนที่ว่า 前門拒虎，後門近狼 (Qiánmén jù hǔ, hòumén jìn láng) ผู้วิจัยได้ศึกษาช้อนไปถึงความหมายดั้งเดิมของภายิตบทนั้นในภาษาจีน แล้วสกัดเอาแต่ความหมายที่แท้จริง โดยผละออกจากขอบและรูปแบบของภาษาต้นฉบับ จากนั้นจึงถ่ายทอดความเป็นภาษาไทย ด้วยสุภายิตที่มีความหมายใกล้เคียงกันคือ “หนีเสือปะจระเข้”

6) คำที่ใช้ตามมุมมองในภาษาจีน Buck ใช้คำตามมุมมองในภาษาจีนเพื่อสร้างลักษณะความเป็นนิยายต่างแดนให้กับต้นฉบับ คำที่ใช้ตามมุมมองในภาษาจีนในบริบทที่เป็นปริศนา เช่น old hundred names (老百姓 lǎobǎixing) และ humble man (小人 xiǎorén)

เนื่องจากคำต่างๆ ในภาษาถิ่นความหมายไม่เท่ากัน กล่าวคือ มีบริบทการใช้ไม่เหมือนกันโดยสิ้นเชิง ดังนั้นการแปลข้ามภาษาสองชั้น โดยไม่เทียบเคียงความหมายกับคำในภาษาต้นฉบับ จะทำให้ความหมายในฉบับแปลบิดเบือนไปไม่มากนักน้อย ผู้วิจัยจึงจะแก้ปัญหานี้ขึ้นโดยการเทียบความหมายกับคำต้นฉบับในภาษาจีนแล้วใช้วิธีแปลแบบคำต่อคำจากภาษาจีน เพื่อทำความเข้าใจมุมมองการใช้คำ ก่อนจะเทียบกับความหมายในพจนานุกรม ดังที่จะกล่าวในข้อต่อไป

4.2 การวางแผนการแปล : รูปแบบการแปลที่เลือกใช้

ใน *A Textbook of Translation* Peter Newmark อธิบายว่า รูปแบบการแปลสามารถแบ่งออกเป็นสองประเภทใหญ่ๆ การแปลโดยให้ความสำคัญกับรูปภาษาต้นฉบับ (Source language (SL) emphasis) และการแปลโดยให้ความสำคัญกับรูปภาษาปลายทาง (Target language (TL) emphasis) โดยสามารถแบ่งรูปแบบการแปลแยกย่อยได้ 8 ประเภท¹⁷ ตามแผนภูมिरูปตัววี (V Diagram) ดังนี้

¹⁷ Peter Newmark, *A Textbook of Translation*, p. 45-49.

SL emphasis

Word-for-word Translation

Literal translation

Faithful Translation

Semantic Translation

TL emphasis

Adaptation

Free Translation

Idiomatic Translation

Communicative Translation

ผู้วิจัยได้เลือกใช้การแปลแบบสื่อความ (Communicative Translation) ซึ่งเป็นการแปลที่ให้ความสำคัญกับภาษาปลายทาง แต่ในขณะเดียวกันก็รักษาความหมายในต้นฉบับเอาไว้ได้อย่างครบถ้วน ทำให้บทแปลมีเนื้อหาและความหมายครบถ้วน ทั้งยังสามารถถ่ายทอดชนบทภาษา วังจันลีลา และความงามของภาษาได้ด้วย แต่ต้องมีการปรับเปลี่ยนวาทะสัมพันธ์ให้เข้ากับโครงสร้างไวยากรณ์ไทย เพื่อที่บทแปลจะได้อ่านแล้วรื่นหู และเป็นธรรมชาติในภาษาไทย

5. บทสรุป

การใช้ทฤษฎีในการแปล จะทำให้ขั้นตอนการแปลดำเนินไปอย่างเป็นระบบระเบียบ มีขั้นตอน เกิดความคาดเคลื่อนทางความหมายน้อย ทั้งนี้ ผู้แปลจะต้องวิเคราะห์ด้วยบทต้นฉบับทั้งในเชิงลึกและในเชิงกว้าง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในด้วยบทอย่างถ่องแท้ และถ่ายทอดความหมายในด้วยบทให้เป็นภาษาปลายทางได้อย่างถูกต้อง และมีสมมูลภาพเทียบเคียงกับต้นฉบับสูงสุด ตั้งแต่ขั้นตอนการอ่านวิเคราะห์ด้วยบทจนถึงขั้นตอนการแปลนั้น ผู้แปลสามารถนำทฤษฎีต่างๆ มาประยุกต์ใช้จริงได้ทุกขั้นตอน และสามารถใช้ได้มากกว่าหนึ่งทฤษฎีในคราวเดียวกัน

นอกจากนั้น ในการแปลด้วยบทประเภทต่างๆ สิ่งสำคัญอีกประการที่ผู้แปลต้องคำนึงถึงคือ การใช้วังจันลีลาให้เหมาะสมกับรูปแบบของงานเขียนนั้นๆ การเลือกวังจันลีลาที่ใช้ในประเภทงานเขียนสามารถทำได้อย่างกว้างๆ เช่น การเลือกใช้วังจันลีลาในวรรณกรรมเยาวชน การเลือกใช้วังจันลีลาในนวนิยายสะท้อนสังคม แต่เพื่อผลิตบท

แปลที่มีคุณภาพแล้ว การแบ่งประเภทต้นฉบับเพื่อเลือกใช้วัจนลีลาที่เหมาะสม ควรจะละเอียดยิ่งกว่านั้น เช่น การเลือกใช้วัจนลีลาในวรรณกรรมเยาวชนที่มีเนื้อหาเชิงปรัชญา การเลือกใช้วัจนลีลาในนวนิยายสะท้อนสังคมที่อยู่ภายใต้การกดดันทางการเมือง เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กีกฤทธิ์ ปราโมช. หลายชีวิต. กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้า, 2544.
- เขวง จันทรเขตต์. การแปลเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2528.
- ดานิกา เซเลสโกวิตซ์ และคนอื่นๆ. ศาสตร์การแปล รวมบทความเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ. แปลโดย นพพร ประชากุล และคนอื่นๆ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.
- เทียนชัย เอี่ยมวรเมธ. พจนานุกรมจีน – ไทย. กรุงเทพมหานคร: รวมสาส์น, 2542.
- บุญยงค์ เกศเทศ, วิจิตร วิจิเชียน, กรุงเทพมหานคร: หลักพิมพ์, 2547.
- พิสิทธิ์ กอบบุญ. “ลีลาภาษาและวรรณศิลป์ในพระราชหัตถเลขา ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ‘รงค์ วงษ์สวรรค์. เสเพลบอยชาวไร่. กรุงเทพมหานคร: แพร่สำนักพิมพ์, 2547.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ความแตกต่างทางโครงสร้างของภาษาไทยกับภาษาอังกฤษที่มีผลต่อการแปล. วารสารรามคำแหง 19 (ฉบับที่ 3): 80.
- Newmark, Peter. **A Textbook of Translation**. London: Prentice Hall, 1998.
- Aiwei Shi, “Style and Stylistic Accommodation in Translation” [Online]. Available: <http://www.translationdirectory.com/article122.htm>

ABSTRACT

The Translation of Sociological Novel: The Three Daughters of Madame Liang

This research studies how to translate Pearl S. Buck's sociological novel "*The Three Daughters of Madame Liang*" from English into Thai by using a proper literary style in the target language.

Various steps taken by our research are as follows: First, we do a comprehensive review of translation theories, previous research on literary styles, and other studies on Buck's works. Second, we thoroughly peruse our selected novel in order to gain an insight into the overall contents and its relevant specific contexts. We also pay attention to the author's biography as well as her opinions and objectives as reflected in her other writings, since all of them can serve as background information to better understand her motives and aims of writing this selected work. Third, we investigate and try to find out the literary style shared by contemporary Thai sociological novels written during 1950 – 1957. Lastly, in our translation process, a discourse analysis theory has been applied in order to tackle and resolve all relevant translation problems.

Having worked on this methodology, we find that in translating *The Three Daughters of Madame Liang*, not only did the translator have to apply the basic translation theories and discourse analysis in analyzing the problems, (s)he also has to select a suitable literary style in the target language. In such case, we suggest that the style of the contemporary genre of Thai sociological novels written during 1950 – 1957 is the most appropriate one since it can render equivalent literary effects as the source text.